

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 10 iulie 2019 cauza nr. 61/19

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
părții interesate: XXXXX
reclamatului: Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Discriminare indirectă pe criteriu HIV⁺ în toate sferele vieții.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Regulamentul cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității adoptat prin Legea nr. 298/2012.

III. Susținerile Părților

Alegațiile părții interesate

- 3.1 Partea interesată notează că potrivit prevederilor Hotărârii de Guvern cu privire la determinarea dizabilității nr. 357 din 18.04.2018, în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate este introdusă o nouă rubrică în care se indică codul deficienței funcționale de bază, iar acest fapt duce la divulgarea nejustificată a stării de sănătate și în consecință la discriminarea persoanelor HIV⁺. Partea interesată susține că certificatul de încadrare în grad de dizabilitate se prezintă în numeroase instituții și pentru diferite scopuri cum ar fi: eliberarea de la orele de cultură fizică în instituțiile de învățământ, admitere la facultate, colegiu, școală profesională pentru a fi admis la studii în bază bugetară etc., în momentul angajării pentru a beneficia de program redus de muncă, pentru înregistrare la Oficiul teritorial pentru ocuparea forței de muncă – pentru a fi încadrat în muncă, pentru acordarea prestațiilor sociale, asistenței sociale, pentru eliberarea gratuită a buletinului de identitate sau a pașaportului altele. Odată cu prezentarea certificatului de încadrare în grad de dizabilitate acestor instituții se divulgă neîntemeiat statutul HIV⁺, iar acest fapt poate cauza discriminarea lor.

Susținerile reclamatului

- 3.2 Ministerul a comunicat că înscrierea în certificatul de dizabilitate a codului deficienței funcționale este necesară pentru colectarea de date statistice dezagregate inclusiv pe tip de dizabilitate și deficiențe funcționale stabilite pe sisteme ale corpului, grad de dizabilitate, gen, vârstă, loc de trai, recomandări etc. Mai mult, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă asigură elaborarea și aprobarea unor formulare de rapoarte statistice în baza acestor informații ce sunt ulterior utilizate la elaborarea documentelor de politici, actelor normative, prestarea serviciilor etc.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova la art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării indirecte ca fiind orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de prezenta lege, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 6** orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.
- 4.3 **Legea privind profilaxia infecției HIV/SIDA nr. 23/2007 la art. 14 alin. (1)** prevede că dreptul la confidențialitate al persoanelor diagnosticate cu HIV este garantat; **art. 26¹** este interzisă orice formă de discriminare pe motivul statutului HIV pozitiv.
- 4.4 **Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011 la art. 3** prevede noțiunea de categorii speciale de date cu caracter personal care reprezintă datele care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenența socială, datele privind starea de sănătate sau viața sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrângere sau sancțiunile contravenționale; prelucrarea datelor cu caracter personal – orice operațiune sau serie de operațiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal prin mijloace automatizate sau neautomatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea; consimțământul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, conform cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc; **art. 6 alin. (1)** prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepția cazurilor în care: **lit. a)** subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul; **art. 7 alin. (1)** prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate se permite, prin derogare de la prevederile art. 6, în cazul în care: **lit. a)** prelucrarea este necesară în scopuri de medicină preventivă, de stabilire a diagnosticelor medicale, de administrare a unor îngrijiri sau tratamente pentru subiectul datelor cu caracter personal sau de gestionare a serviciilor de sănătate care acționează în interesul subiectului datelor cu caracter personal; **b)** prelucrarea este necesară pentru protecția sănătății publice; **art. 16 alin. (1)** subiectul datelor cu caracter personal are dreptul de a se opune în orice moment, în mod gratuit, din motive întemeiate și legitime legate de situația sa particulară, ca datele cu caracter personal care îl vizează să facă obiectul unei prelucrări, cu excepția cazurilor în care legea stabilește altfel. Dacă opoziția este justificată, prelucrarea efectuată de operator nu mai poate viza aceste date; **art. 31 alin. (1)** în scopuri statistice, de cercetare istorică, științifică, sociologică, medicală, de documentare juridică, operatorul depersonalizează datele cu caracter personal prin retragerea din ele a părții care permite identificarea persoanei fizice, transformându-le în date anonime, care nu pot fi asociate cu o persoană identificată sau identificabilă; **alin. (2)** în cazul depersonalizării, regimul de confidențialitate stabilit pentru datele respective se anulează.
- 4.5 **Legea privind accesul la informație nr. 982/2000 la art. 7 alin. (1)** indică că exercitarea dreptului de acces la informație poate fi supusă doar restricțiilor reglementate prin lege organică și care corespund necesităților: **lit. a)** respectării drepturilor și reputației altei persoane; **lit. b)** protecției securității naționale, ordinii publice, ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății; **art. 8 alin. (1)** informația cu caracter personal face parte din categoria informației oficiale cu accesibilitate limitată și constă din date referitoare la o persoană fizică identificată sau

identificabilă, a căror dezvăluire ar constitui o violare a vieții private, intime și familiale; **alin. (2)** accesul la informația cu caracter personal se realizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal; **art. 11 alin. (1)** furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat: **pct. 3)** să respecte limitările accesului la informație, prevăzute de legislație, în scopul protejării informației confidentiale, vieții private a persoanei și securității naționale.

4.6 **Instrucțiunea privind determinarea gradului de dizabilitate aprobată la anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 357 din 18 aprilie 2018 la pct. 33** prevede că la stabilirea cauzelor dizabilității, specificate la pct. 32 subpct. 1) - 6), se indică obligatoriu și deficiența funcțională de bază stabilită pe sisteme ale corpului; **pct. 34** Consiliul elaborează și aprobă Lista deficiențelor funcționale de bază stabilite pe sisteme ale corpului pentru fiecare dintre cauzele dizabilității stabilite la pct. 32, cu indicarea codului fiecărei deficiențe funcționale, care se înscrie în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate și se utilizează în rapoarte, date statistice, informații publice.

4.7 **Hotărârea Curții Constituționale nr. 13 din 6.11.2012 la pct. 45** stipulează că Baremul medical este publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, denumirea bolilor și defectelor fizice sunt accesibile publicului larg și, deci, practica de a înlocui diagnosticul cu codul maladiei sau cu articolul respectiv nu asigură confidențialitatea datelor medicale.

4.8 **Convenția Europeană a Drepturilor Omului la art. 14** prevede că exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație; **art. 8 alin. (1)** orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale; **alin. (2)** nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

4.9 **În Hotărârea I.B. împotriva Greciei (nr. 552/10 ECHR 2013) (§ 70)** Curtea a notat că nu există nici o îndoială că problemele legate de situații care implică persoane care trăiesc cu HIV, intră în sfera de aplicare a vieții private. Nu ar putea fi altfel, epidemia de HIV neputând fi considerată doar ca o problemă medicală, efectele sale fiind resimțite în toate sferele vieții private.

4.10 **În Hotărârea Kiyutin împotriva Rusiei (nr. 2700/10, ECHR 2011) (§ 57)** Curtea a considerat că starea de sănătate a unei persoane, mai ales o problemă de sănătate precum seropozitivitatea, trebuie considerată ca un motiv de discriminare, în baza expresiei „orice altă situație”, așa cum este folosită în textul articolului 14 din Convenție, ca fiind dizabilitate sau echivalentul unei dizabilități.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

5.1 Din materialele dosarului, Consiliul stabilește că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de discriminare indirectă pe criteriu HIV+.

5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin.1 și art. 19 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea cauza Dordevic c. Croația par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționara/petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse, pentru a institui prezumția discriminării indirecte este necesară prezenta cumulativă a următoarelor elemente:

- a) existența unei reguli, unui criteriu sau a unei practici aparent neutre (cerință care se aplică tuturor)
- b) care dezavantajează anumite persoane/grup de persoane
- c) pe baza unui criteriu protejat.

5.3 Consiliul, examinând circumstanțele cauzei, stabilește că prezumția discriminării indirecte a fost instituită. Consiliul stabilește că situația supusă examinării relevă în mod direct din dispozițiile normative în vigoare, care sunt pasibile de a produce efecte nefavorabil față de grupul vizat.

Astfel, în conformitate cu prevederilor art. 12 alin. (1) lit. a) Consiliul se va expune pe marginea corespunderii legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea.

- 5.4 Consiliul a reținut că înscrierea în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate a codului fiecărei deficiențe funcționale, constituie o regulă neutră aplicabilă tuturor persoanelor cu dizabilități. Ținând cont de poziția vulnerabilă a persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA în societate, Consiliul a admis că această regulă amplifică efectul vulnerabilității, stigmatizării și confidențialității informației ce vizează acest grup de persoane. Poziția de vulnerabilitate sporită a persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA este fundamentată pe constatările Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova (realizat în 2018). Potrivit acestuia, față de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA se menține un nivel înalt al reticenței în toate sferele vieții. Studiul a scos în evidență că și distanța socială față de persoanele care trăiesc cu HIV rămâne a fi ridicată (3,3), aceste persoane nefiind acceptate în calitate de coleg de muncă. Acești indicatori sociali permit Consiliului să rețină un efect iminent dezavantajos față de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA în diferite relații sociale, deoarece codul deficienței funcționale poate fi descifrat cu ușurință de către terți.
- 5.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine instituției responsabile de elaborarea actelor normative pe acest segment de referință. Consiliul urmează să aprecieze dacă acea prevedere se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluia scop sunt proporționale, adecvate și necesare.
- 5.6 Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a notat că înscrierea în certificatul de dizabilitate a codului deficienței funcționale este necesară pentru colectarea de date statistice dezagregate, inclusiv, pe tip de dizabilitate și deficiențe funcționale.
- 5.7 Consiliul acceptă colectarea datelor cu caracter medical în scopuri statistice, de cercetare istorică, științifică, sociologică, medicală, de documentare juridică, ca ar constitui un scop legitim. Cu toate acestea, Consiliul observă că mijloacele utilizate pentru atingerea acestui scop nu sunt proporționale, or pentru a colecta și opera cu aceste date este suficient ca acestea să rămână în sistemul operațional, nefiind absolut necesar de a le indica pe certificatele eliberate persoanelor.
- 5.8 Consiliul notează că legislația internă trebuie să cuprindă garanții adecvate pentru a împiedica orice comunicare sau divulgare de date cu caracter personal privitoare la sănătatea persoanei. În opinia Consiliului, faptul codificării maladiei, descifrarea căreia poate fi obținută prin simpla accesare a internetului, nu poate fi considerat drept o garanție adecvată. Astfel, deficiența persoanei care a stat la baza determinării dizabilității poate fi ușor aflată. Nerespectarea confidențialității, cu precădere a statutului serologic, poate determina sau agrava problemele economice sau sociale ale persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA, în special la angajare, în accesarea serviciilor medicale, în domeniul învățământului, precum și în accesarea altor bunuri și servicii disponibile publicului.
- 5.9 Totodată, Consiliul subliniază că jurisprudența instanțelor naționale susțin necesitatea de a exclude indicarea codului maladiei în certificatele care sunt prezentate în diferite instanțe și circumstanțe (de exemplu la încheierea contractului individual de muncă, la înscrierea într-o instituție de învățământ, la solicitarea autorităților publice etc.), notând că acest fapt duce la divulgarea diagnosticului medical către persoane terțe. Astfel, Consiliul reține că, prin Hotărârea nr. 13 din 6 noiembrie 2012, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională indicarea expresă în modelul adevărului, care se elibera tinerilor inapți pentru serviciul militar¹, a articolului baremului medical. Curtea Constituțională a notat că Baremul medical este publicat în Monitorul Oficial, astfel denumirea bolilor sunt accesibile publicului larg, deci, practica de a înlocui diagnosticul cu codul maladiei sau cu articolul respectiv nu asigură confidențialitatea datelor medicale (pct. 45). De asemenea, prin Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ largi al Curții Supreme de Justiție din 2 aprilie 2014 (nr. 2ra-435/14)), instanța a statuat necesitatea de a se abține de la includerea codului maladiei în certificatul de concediu medical, pentru a exclude posibilitatea încălcării dreptului la confidențialitatea informației medicale.

¹ anexa nr. 8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 864 din 17 august 2005

5.10 Acestea fiind explicate, Consiliul conchide că în contextul în care discriminarea față de persoanele care trăiesc cu HIV/SIDA rămâne a fi la cote înalte, este imperios de intervenit cu un răspuns rapid, care să asigure modificările normative necesare pentru a diminua efectul discriminării acestui grup.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1-3 și art. 15 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, coroborat cu pct. 61 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Înscrierea în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate a codului fiecărei deficiențe funcționale are drept efect dezavantajarea persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA.
2. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale va demara procesul de modificare a prevederilor normative, astfel încât să fie exclusă necesitatea indicării în certificatul de încadrare în grad de dizabilitate a codului fiecărei deficiențe funcționale și să fie sporită securitatea și confidențialitatea datelor cu caracter medical a tuturor persoanelor.
3. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale va dispune schimbarea gratis a tuturor certificatelor de încadrare în grad de dizabilitate care conțin codul deficienței funcționale.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, la Judecătoria Chișinău, sediu Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev, 3.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră